HAKKA SAYGI AHDE VEFA

HÜR BİLEK

YIL: 1. — SAYI: 15 ★ İDAREHANE: ANKARA CADDESİ İZZETTİN HAN No. 22 14 AĞUSTOS 1948 CUMARTESİ ★ FİATI 10 KURUŞ

Çalışma Bakanı, Sendikalar Birliği Yönetim Kurulu ile görüştü

Görüşmeler Çok Enteresan Oldu

Lokavt meselesi konuşulurken Birlik sözcüsü dedi ki: "Bırakalım hileli lokavtları, İstanbulda açık açık lokavt oluyor da işveren bir ceza görmüyor. Biz bir grev yapsak, 2 saatte hapishaneyi boylarız.,, Bakan bu sözleri tasdik etti ve güldü.

Çalışma Bakanı B. Tahsin Bekir Balta, Trakyada yaptığı bir tetkik gezisinden döndükten sonra perşembe günü akşamı Fener'de İstanbul İşçi Sendikaları Birliği merkezini ziyaret ve Birlik yönetim kurulu ile görüşmüştür. İki saat kadar süren bu toplantıda çok mühim meseleler konuşulmuştur. Bilhassa, toplu iş mukaveleleri ve işverenlerin sendikalara karşı takındıkları tavır üzerinde duran Bakan, sendikalara iş verenlerle toplu mukaveleler yapmıya çalışmalarını tavsiye etmiştir. Bakan da dahil olmak üzere orada bulunanlar, devlet fabrikalarının işçilere ve sendikalarına karşı hususi fabrikalardan daha çok müşkülât gösterdikleri üzerinde ittifak etmişlerdir. İstanbul milletvekili B. Ali Rıza Arı bilhassa Tramvay idaresi üzerinde durmuş ve işveren vekilinin işçilerine sendika kurdurmadığını açıklamıştır. Bakan, bu meseleyi hayretle karşılamış ve meşgul olacağını söylemiştir.

Deniz işçileri sendikasından Şevket Döndüren fabrika havuzlarda sendikaya karşı şiddet politikası takip eden bir mühendisten bahsederek fabrikada sendikaya kantin açtırmadıklarını, ekonomanın da mevcut olmadığını ve öğle paydosunda işçileri dışarıya da bırakmadıklarından ufak tefek ihtiyaçlarını temin edemediklerini söylemiş ve işçi mümessilleri için bir oda verilmediğini ilâve etmiştir.

Bundan sonra Zühtü Tetey, Güven Çeltik fabrikasının hileli lokavt yaparak sendika üyelerini işten çıkardığını, şimdi de yeni işçi alırken sendika mensubu işçileri ise almadığını söylemiştir. Bakan, Çalışma Müdürüne «böyle mi?» diye sormuş ve «evet!» cevabını almıştır.

Bakan bunun üzerine neden mahkemeye verdiklerini sorunca Çalışma Müdürü patronun hileye baş vurduğunu, bu vak'ada lokavtın bütün unsurlarının bulunmadığını söylemiştir. Bunun üzerine Bakan, orada bulunan Teftiş Kurulu başkanı B. Faris ve Çalışma Müdürüne hitap ederek şöyle demiştir:

(Devamı 2 inci sayfada)

Olimpiyatlardaki başarımız dolayısile yine işçi davası

Dr. Rebii BARKIN

Olimpiyatlarda Türk milletinin yüzünü ağartan sporcularımızın işçi olduklarını geçen sayımızda yazmıştık. Olimpiyatlarda zafer kazanmak kolay bir iş değildir. Bir insan ötekinden daha kuvvetli olabilir. Fakat insan neslinin azami bir kuvvet haddi vardır ki insan olarak bunun üstüne çıkılamaz. İşte dünyanın dört bucağından elene elene gelen yiğitlerin er meydanı olan olimpiyatlarda bu azami had etrafında savaşılır ve burada zafer kazanmak için insanın evvelâ doğuştan bir takım meziyetlere ve üstünlüklere malik olması lâzımdır. Kazandığımız başarı kaba kuvvetle kazanılmış değildir. Güreşte fizik kuvvet kadar karar sür'ati, göz pekliği, tahammül ve saire gibi ruhi meziyetlerin de rolü vardır. Güreşçilerimizden bahseden İngiliz spor mütehassısları Türk takımında gördükleri bu ruhi meziyetler üstünde hayranlıkla durmaktadırlar.

Görülüyor ki işçiler arasında üstün meziyetler ve kabiliyetlerle doğmuş insanlar vardır. Ve böyle fıtri üstünlüklere sahip işçi çocuklarının her sahada mevcut olması ihtimal dahilindedir. (Hür Bilek) in ilk sayılarında işçilerin milli ölçüde bir hayatiyet gösterdiklerini doğum nisbetlerinin işçiler arasında çok yüksek olduğunu istatistiklere dayanarak göstermiştik. Çoğalan neslin eğer kalite itibarile de üstünlüğü varsa o zaman bu nesil üzerinde önemle durmak, onu bir fidan yetiştirir gibi türlü tahripkâr tesirlerden korumak, onun inkişafına yardım etmek milli bir vazife halini alır.

(Devamı 2 inci sayfada)

Kayseri Bez Fabrikası işçilerinin haklı bir dileği

Kayseri (Özel) — Kayseride şehir ile Bez fabrikası arasında bir demir yolu geçidi vardır ki, kasdenhapılmıyormuş gibi her gün sabah işçinin işe gidiş saatlerinde manevra yüzünden kapalıdır. İşçi burada bazan 20-30 dakika manevranın bitmesini bek-

Bu uzun bekleyiş ekseriya işlerine ler.

yetişmemelerini intaç eder. Bu gecikme işçinin yevmiyesinden bir saatini kaybetmesile neticelenir. Göze pek az görünen bir saatlik gecikme işçinin iş hayatında büyük zararlara sebep olur.

Bu geçit işinin gerek bir köprü kurulmak suretiyle gerekse manevra saatlerinin işe gidiş saatleri haricinde tesbit edilmesi suretile tanzimini işçi sabırsızlıkla bekliyor.

GÜCENMECE YOK!

Ne yapsın?

Çalışma Bakanı sendika mensupları ile ilk defa Mart iptidasında görüşmüştür. Bakan geçen gün de Birlik merkezine geldi. Bilhassa bu ikinci görüşmede iyice anlaşıldı ki Bakan, celâdetle hareket etmek azminde. Fakat, ne yapsın bir kişi ile olmuyor!

Bir fıkra vardır:

— Baba! bir hırsız tuttum.

— Getir.

— Gelmiyor.

— Bırak gitsin.

— Gitmiyor.

NOKTA

Basın Teknisyenleri Sendikası sendikalar birliğine neden girmedi?

Sendikalar Birliği aleyhinde propagan yapan İ. Bilge (çerçeve içindeki) Birliğin ilk toplantısında hayatından ne kadar memnunmuş!

Talebe sınıfta kalır, kabahati hocaya bulur. Memur terfi edemez, suçu âmirine yükler. Sporcu yenilir, sebebi şanssızlıkta arar.

Bütün bu mazeretlerin haklı olduğu yer ve zaman yok değildir. Fakat ekseriyetle kabahati kendimizde aramalıyız.

Bizim davamızda da bu iş böyledir. İşçiye kalkınma imkânı verilmemişti. Şimdi bu imkân mevcut, fakat kalkınma yine istenildiği gibi olmuyor. Meselâ sendika kurmak yasağı 2 sene evvel kaldırıldı, fakat hâlâ işçinin ekseriyeti başı boş çalışıyor.

Sebep?

Efendim, işveren fabrikada propaganda yaptırmıyor, aidat toplatmıyor.

— Eh bu iş verendir. Bugün sendikanı kur, aidatını topla sonra da karşıma çık zam işte diyecek değil ya!

— Sendikaya girenleri de işten çıkarıyor

— 100 işçinin üç beş tanesi girerse elbet çıkarır. 100 kişinin 100 ü birden sendikaya girerse kimi çıkarabilir?

— Fakat işçinin hepsi sendikaya girmek istemiyor.

— O halde kabahat işçinindir. Neden girmiyor?

— Çünkü sendikadan henüz büyük bir fayda göremediler ki!

— Bunun sebebi nedir?

— Yönetim kurulu iyi çalışmıyor, toplantılar muntazam olmuyor, işçiye sendikanın ne olduğu iyice anlatılmıyor, işçi lâkayt.

— Yönetim kurulu çalışmıyorsa kabahat işçinindir. Çünkü yönetim kurulu dediğin işçilerden müteşekkil bir kuruldur.

Toplantılar muntazam yapılamıyorsa kabahat yine işçinin...

Sendikanın ne olduğu işçiye anlatılmıyorsa, anlamadığı için kabahat işçinin, anlatmadığı için kabahat yine işçinin...

İşçi lâkayt ise, kabahat külliyen işçinindir.

(Devamı Sa. 3 de)

Ankara lokantacıları garsonların haklarını tanımak istemiyorlar

Ankara (Özel) — Ankara garsonlar sendikası mümessilleri ile iş verenler arasında 26 Temmuz pazar günü Ankara Bölge Çalışma Düdürlüğünde, Müdür muavini Sadi Çınarın başkanlığında bir toplantı yapılmıştır.

Bu toplantıda işverenler garsonların % 10 hakkının tanımak istememişler ve bunların tamamen kendi hakları olduğunu iddia etmişlerdir.

Söz alan sendika sözcüsü iş verenlerin iddialarına teker teker cevap vererek ezcümle demiştir ki:

« % 10 alan müessese sahipleri bu paranın tamamen kendi hakları olduğunu iddia ediyorlar. Halbuki 9-7-948 toplantıya Çalışma Bakanlığından gelen raporda bunun garsonların hakkı olduğu zikrediliyordu. İş verenler bu aleni hakkımızı tamamlamakta neden ısrar ediyorlar?

Alınan % 1 0lar hiç bir hukuki esasa ve kanuna dayanmadığı için iş verenlerimizin türlü hilelerine mazhar olmaktadır.

Son söz iş verenler arasında asabiyet uyandırmış ve kimlerin hile yaptığının ismen açıklanmasını istemişlerdir.

Arası sırası gelince açıklıyacağını söyliyerek şöyle devam etmiştir:

— Bizim ricamız şu ki % 10 lar tamamen kaldırılsın, buna mukabil bugünkü hayat rayicine uygun bir

(Devamı Sa. 2 de)

Sendikalar ve siyasi partiler hakkında

İ. İ. S. Birliğinin bir mektubu.

"Sendikalar kendilerine güvenmelidir!»

Zaman zaman, bu mevzu üzerinde gerek sendika mensuplarının,
gerekse sendikalar dışındaki müşahitlerin durduklarını görmekteyiz.
(Sendikalar ve Siyasi partiler) konuşulmayacak bir mevzu
değildir. Yalnız, bir husus var ki kat'i surette halledilmiş olup mü-
nakaşası bile fuzulidir. Bu husus sendikaların siyasetle iştigal ede-
miyecekleri, hiç bir partinin propagandasına âlet olamıyacakları hu-
susudur. Sendikalar kanununda kat'i bir lisanla ve açık olarak bu
hüküm mevcuttur.

Bir sendikanın, kanunun ruhuna uygun hareket edip etmediğini
anlamak için bir çok ölçülere sahibiz. Meselâ, hatıra gelenlerden ba-
zılarını sayalım:

Eğer bir sendikaya yalnız muayyen bir partinin mensupları
alınıyor ve diğer parti mensuplarına yer verilmiyorsa;
Sendikanın nizamnamesinde ve talimatnamesinde bir partinin
umdeleri yer almışda;
Sendikada gizli veya aleni bir partinin propagandası yapılıyorsa;
Bu sendika siyasetle iştigal ediyor demektir ve bir partiye te-
şekkül halinde bağlandığı açık bir hakikattir.

Bir sendikanın başkanı hattâ bütün yönetim kurulu üyeleri
muayyen bir partiye mensup olsalar veya bir sendika herhangi bir
partiden müzaheret görse bu sendikanın siyasete karıştığını, bir
partinin vesayeti altına girdiğini iddia etmek budalalık olur.

Bazen işitiyoruz:
«Demokrat millet vekili Bay .... şu sendikaya gidip geliyor,
demek ki sendika Demokrat Partiye bağlandı.»
Ne kadar saçma bir düşünce! Evvelâ bir millet vekili, adı üs-
tünde milletin vekilidir. Hangi partiden olursa olsun bütün memle-
ket meseleleriyle meşgul olmak, her vatandaşın derdiyle ilgilenmek
onun hem hakkı, hem vazifesidir.

(Devamı Sa. 3 de)

Hadiseler karşısında :

Bari Allahın nimetinden faydalansak!

Allah korumasa zaten fakir fukaranın hali dumandır! Veremli bir tükürür, milyon basil saçar, bereket kızgın güneşe, iki saat üstünden geçtimi pirüpâk eder, belediyenin zaten göstermelik mahiyetteki dört buçuk tebhirhanesinin yapamadığı işi şipşak yapar. Şehirde umumî halâ namına bir şey yoktur. İstanbul Belediyesi halkımızı melâike farzeder: Hâşa ondan öyle fena şeyler sadır olmaz! Halkımız melektir zâhir! Ağzını bile açmadan zam zam üstüne vergilerini vermiyor mu? Evet umumî halâ yoktur. İstanbul şehri şehiri cesim bir halâ haline dönmüştür, kirletilmemiş köşeye rastgelinmez. İdrarla ve necasetle hangi hastalık siyaset ederse halk ona mruzdur. Geçenlerde kancalı kurt hastalığı bile şöyle bir savlet gösterdi. Hasılı fakir fukara ancalı kurtmu dedin, saldırmalı basil veya şişli mikrop mu dedin, hepsine maruzdur. Bereket Allah onun haline acıyor da fukara, üstüne filit sıkılmış sinekler gibi sapır sapır dökülmüyor.

Allah bizi bir yandan koruduğu gibi bir yandan da (gayıp hazinesi) nden sayısız nimetler ihsan ediyor. Dört tarafını deniz kuşatmış olan şu güzel şehrin denizinden ve güneşinden fukara halk faydalanamaz! Plâjlara dühuliye yarım papelden aşağı değil!Halk plâjları yoktur!

Kavun, karpuz, domates bu yıl bol oldu. Yerinde mal kepaze! Müstahsil yem diye atına öküzüne veriyor. Çarşıda pazzarda ise yumruk kdarları 25-30 kurşun aşağı düşmedi.

Görülüyor ki kendi kendimize bir faydamız olmuyor, bari Allahın nimetinden faydalanabilsek!

T. SEVEN

Çalışma Bakanı, Sendikalar Birliği Yönetim Kurulu ile görüştü

(Baş tarafı Sa. 1 de)

«Ceza kanunu dururken ,işveren açıkca lokavt yapıyorum der mi? Bunu demek için budala olması lâzım. Siz, mesuliyeti neden Çalışma teşkilâtına yüklüyorsunuz. Lokavt olduğuna dair şüphelendiniz mi, esbabı mucibesi ile beraber verin mahkemeye. Eğer lokavt değilse bunu hâkim söylesin.»

Birlik sözcüsü Mustafa Şahin, buna şu cevabı verdi:

«Bırakalım bu hileli lokavtları, İstanbulda göz göre göre açık lokavt oluyor da işveren hiç bir ceza görmüyor. Biz bir grev yapsak 2 saat sonra hapishaneyi boylarız.»

Bakan bu sözleri tesdik etti ve güldü.

Bundan sonra ücret meselesi üzerinde uzun uzadıya durulmuş ve Bakan bu hususta şu izahatı vermiştir:

«İşletmesi olan Bakanlıklardan işçi ücret bordrolarını istedik. Arkadaşlarımız bunlar üzerinde aylardan beri çalışıyorlar. Yakında Bakanlıklarmümessilleriyle bir toplantı yapacağız. Evvelâ devlet fabrikalarında ücret ayarlanmasını temine çalışacağız. Bu fabrikalarda âdil bir ücret temin ettikten sonra, hususi fabrikalara örnek göstereceğiz. Başka türlü yapmamıza da imkân yoktur. Hiç bir hususi fabrikaya, ücret meselesini empoze edemeyiz. Eğer sendikalar da toplu iş mukaveleleri yapabilirlerse, bu suretle de ücret işi bir yola girebilir.

İş verenlerle bir toplantı yapacağım. Bu toplantıda sendikalar meselesi üzerinde ısrarla durmak niyetindeyim. Telkinle, işverenleri sendikalara ısındırmaktan başka çaremiz yoktur.»

Bakan, işçi hastahanesi, fabrika doktorları üzerinde de uzun izahlarda bulunmuştur.

İhtiyarlık sigortası kanun tasarısının, tekaütlük kanunu ile birlikte Meclise sevkedileceğini söyliyen Bakan, ücretleri senelik izin hakkında çalışıldığını, bu husustaki kanunun ücretli hafta tatili hakkındaki kanundan daha mühim olduğunu ve ikisinin bir arada müzakere edileceğini bildirmiştir.

Daha bir çok meseleler görüşülmüş ve geç vakit toplantıya son verilmiştir.

HAFTANIN YAZISI

Sendikalar ve siyaset

Cumhuriyet gazetesinin 9-8-948 tarihli nüshasında çıkan mahut yazı münasebetiyle İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin bir mektubunu bu nüshamızda okuyacaksınız. Sendikaların siyasi partiler karşısındaki vaziyeti bu mektupta gayet güzel ifade edilmiştir. Birliğin görüşü ile, Cumhuriyet gazetesinde intişar eden havadisi karşılaştırdığımız zaman, meselenin ciddiyeti büsbütün beliriyor. Ortada bir kütlenin menfaatleri mevzuu bahistir. Bilir bilmez, kulaktan kapma noksan bilgi ile böyle ciddi bir mevzuu kaleme almak, hattâ iki satırlık bir havadis yazmak muhabirlik cakası yapmaktan çok zordur. Ne yazık ki, Cumhuriyet gibi ciddiyeti ile tanınmış bir gazetenin muhabiri bunun farkında değil.

Sendikalar yeni doğmuştur ve milletin müşterek malıdır. Çünkü mânâ ve değeri henüz anlaşılmamış olan bu teşekküllerin nimetlerinden ileride bütün millet müstefit olacaktır. Dolayısiyle olan faydalar da, doğrudan doğruya görülen faydalar kadar değerlidir. Bu sebeple bütün partiler, gazeteler, teşekküller, halk, sendikaların üzerinde titremelidir.

Bir cinayet haberi yazarken, muhabir tahmin yürütebilir. «Kâtil, karısını kardeşinden kıskandığı için öldürdü» diye uydurup yazabilir. Fakat bunu yaparken bile bir tahkikata lüzum vardır.

Ben Cumhuriyet gazetesine telefon etsem, mahut yazıyı yazan muhabiri bulsam, (filân yerde bir cinayet var) desem acaba kaleme sarılıp yazar mı? Elbette sayın muhabir bildirilen yere koşar. Orada bir gün önce eceli ile ölmüş bir adamın üzerine çullanmış elindeki bıçağını rastgele saplıyan birisini görse bunu da katil vak'ası diyemaz mı?

Bir sınıfın hak ve hukukunu hiçe sayarak aklına eseni karalıyan bir zat, her-halde bunu da yapabilir.

Sendikaların bugün ne vaziyette olduğunu, nasıl bir yolda yürüdüğünü anlamak için bir iki kişiyi dinlemek kâfi değildir. Çünkü iyinin, güzelin düşmanı çok olur. Ve bu iyiyi, güzeli anlamak güç iştir.

Bugün sendikalar, bütün kusur ve noksanlarına rağmen bitaraf kalmasını ve kendilerini siyasi oyunlara kapatmamasını gayet iyi bilmişlerdir.

Eğer böyle olmasa idi, bir müstemleke etrafında mücadele eden devletler gibi, memleketimizde mevcut siyasi partiler de sendikalar için karşılıklı oyunlara girişirlerdi. Hamdolsun, böyle bir vaziyet yoktur. Türkiyenin iki büyük partisi her hususda mücadele ettikleri halde işçi meselesinde ve sendika halinde aralarında bir ihtilâf mevcut değildir ve her iki parti de sendikaların siyasete karışmamaları için çok titiz davranmaktadırlar.

Havayı bulandırmayalım.

S. SELEK

Olimpiyatlardaki başarımız dolayısile yine işçi davası

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Açıkça söylemek lâzımdır ki bugün Türk işçisinin içinde bulunduğu hayat şartları ağırdır. İşçinin geliri azdır. Bu gelir bugünkü geçim seviyesinin altındadır. İşçinin meskeni yoktur. İşçilerin mütekâsif olarak oturdukları endüstri bölgelerindeki belediye ve sağlık hizmetleri şehrin mamur bölgelerine nisbetle geridir. İşçinin ve fakir halkın hava alacak bir parkı, şu güzel yaz günlerinde Allahın bir nimeti olan ve dünyanın bir çok yerlerinde misli bulunmayan deniz ve güneşinden istifade edecek plâjı, işçi çocuklarının daha küçücük iken Allah vergisi kabiliyetlerini inkişaf ettirecek oyun bahçeleri ve spor sahaları yoktur. İşçi çocukları gelip geçen nakil vasıtalarının tekerlekleri altında ezilmek tehlikesi içinde sokaklarda oynarlar.

İşte bu ve buna benzer eksikliklerin giderilmesi için çalışmak milli bir vazife programı olmalıdır. Bu program bugünden yarına gerçekleştirilecek bir program değildir. Uzun vadelidir. Fakat programın tatbikine geçilmeden evvelâ davaya inanmak lâzımdır. Davanın hak olduğuna iman etmek lâzımdır. İnananlar da bu inançlarını yaymalı ve umumi, milli bir kanaatin tutması için çalışılmalıdır. Bu davanın tahakkukuna doğru atılan her adımla bin yıllık bir tarih boyunca daima göstermiş olduğumuz milli Türk meziyetleri tekrar birer birer görünmeğe başlıyacaktır. Olimpiyotlarda dünya şampiyonluğu kazanan yiğitlerimizin hepsinin işçi olmasını ötedenberi tutturduğumuz iddianın bir delili olarak görmekteyiz.

Malatya mensucat işçileri sendikasının faaliyeti

Malatya Mensucat İşçileri Sendikası Başkanı Bay Sadık Çil idarehanemizi ziyaret ederek sendikaları hakkında şu malûmatı vermiştir:

— İstanbula bir iş için gelmiş bulunuyorum. Bu fırsattan istifade ederek gazetenizi de ziyaret etmek benim için önüne geçilmez bir arzuydu. Bu arada size sendikamızın faaliyeti hakkında da biraz malûmat vereyim. Sendikamız karşılaştığı bütün güçlükleri yenerek azalarına faydalı olmağa çalışmaktadır. Yardımlaşma sandığımızın kurulmasından sonra azalarımıza daha müfit olabiliyoruz. Ölüm hallerinde 500 lira para yardımı yapıyoruz. Yakında azalarımız namına büyük bir sünnet düğünü yapacağız. Şimdi onun hazırlıklarile meşgulüz. Fabrika müdürlerimiz bize azami kolaylığı göstermektedirler.

Malatya Mensucat İşçileri Sendikasının faaliyetini takdirle karşılar başarılar dileriz.

Ankara Lokantacıları garsonların haklarını tanımak istemiyorlar

(Baş tarafı Sa. 1 de)

asgari ücret tesbit teklifimiz kabul edilsin.

Bundan sonra söz alan lokantacılar cemiyeti başkanı Bay Haydar, buraya hiç bir teklif kabul etmeğe gelmediklerini söyliyerek biraz da asabi bir lisanla:

— Memleketimizde işçi baremi diye bir şey yoktur. Ticaret kanunları serbesttir. İş kanunu diye bir şey tanımıyoruz ve bunun içindir ki sendika ne teklifte bulunursa bulunsun biz hiç bir garsona bugünkü ücretten fazla beş kuruş dahi veremeyiz. Hiç bir kuvvet te bizi yevmiyeleri arttırmağa zorla icbar edemez.

Münakaşalar uzamış, bir netice hasıl olmıyacağını gören Sendika sözcüsü söz olarak demiştir ki:

— Teessürle arzedeyim ki sendikamızın samimi teklifinden istifade etmesini bilmelidirler. Bunun için biz kanunlarımızın Türk işçisine bahşettiği bütün haklardan faydalanarak meslektaşlarımızın hak ve menfaatlerini korumaktan asla çekinmiyeceğiz. Son olarak şunu söyliyeyim ki bu ihtilâfı halletmek için Bölge Çalışma Müdürlüğünde beyhude toplanmış bulunuyoruz. Siz bu davayı yetkili hakem kuruluna arzetmek üzere toplantımızı terkediyoruz.

Sendika mümessilleri salonu hemen terketmişlerdir. Bu hareketler iş verenler arasında gürültülere sebep olmuştur.

Ayrıca öğrendiğimize göre, sendikadan bir heyet bu meseleyi görüşmek üzere Çalışma Bakanlığı ve Belediye Başkanlığiyle temaslarda bulunmuştur.

Defterdar Mensucat Fabrikasının sünnet düğünü

Sümerbank Defterdar Mensucat Fabrikası geçen sene olduğu gibi bu sene de işçilerinin çocuklarını sünnet ettirecektir.

Fabrika geçen sene 5 sene ve daha fazla çalışmış olan işçi çocuklarını sünnet ettirmişti. Öğrendiğimize göre işçi mümessillerinin müracaatı üzerine bu sene 4 senelik işçilerin çocukları da bu haktan istifade ettirileceklerdir.

22 Ağustos pazar günü kulüp binasında yapılacak olan bu sünnet düğününde sünnet ettirilecek çocuklara meccanen terlik ve entari, ailelerine de yemek verilecektir.

Fabrika müdürü Bay Ömer Lûtfi Sungan'ı ve kulüp başkanı bu hayır ederiz.

Bira Fabrikası sendikasının sünnet düğünü

İstanbul Bira Fabrikası İşçileri sendikası işçi çocuklarını sünnet ettirmek için büyük bir sünnet düğünü tertip etmiştir. Bu düğün önümüzdeki cumartesi günü saat 16 dan sabaha kadar Bomonti Bira bahçesinde yapılacaktır. Bu hayırlı teşebbüsünden dolayı Sendika yönetim kurulunu tebrik ederiz.

AMERİKA YENİ İŞ BAKANI

Başkan Truman, geçenlerde vefat eden Amerika İş Bakanı Lewis Sehwellencach'ın yerine eski Massashussets valisi Maurice Tobin'i tayin etmiştir.

Devlet işçiyi kalkındırıyor!...

HÜRBİLEK
Haftalık Gazete
Sahibi:
İ. İ. S. Birliği
Yazı işlerini fiilen idare eden
Sabahattin SELEK
Basıldığı yer: DUYGU Matbaası

I. İ. S. Birliğinin bir mektubu

Sendikalar kendilerine güvenmelidir!

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Bütün bunları bir tarafa bırakalım, sendika hükmi bir şahsiyet olduğu için siyasete karışması hakiki şahısların siyaset yapmasından çok daha güç ve bambaşkadır. Çünkü, bir hükmi şahıs (sendika) bir çok hakiki şahısların topluluğudur. Burada muhtelif siyasi içtihadlar mevcuttur. Siyasi partilerde olduğu gibi ona siyasi bir istikamet ve veçhe vermek hem pek güçtür hem de yerilse bile muvakkattir. Sendika yönetim kurulu tesadüfen aynı parti mensuplarından olabilir veya partinin gayreti ile bu vaziyet temin edilebilir. Bu yönetim kurulu ne kadar isterse istesin partisinin sendikadan beklediğini yüzde yüz temin edemez. Propaganda yaparsa diğer partilere mensup üyelerin mukavemeti ile karşılaşır.

Seçimlerde rey teminine gelince, particilik yapmak isteyen sendika yine bir şey elde edemez. Çünkü herkes korkacağı ve çekineceği kimselere (şayet varsa) hissettirmeden reyini istediği partiye kullanabilir.

Esasen kanunun yasak ettiği çok tehlikeli bir oyun olan bu işe hiç bir Türk sendikası yanaşmaz ve yanaşmamalıdır. Sendikaların menfaati, bütün partilerin karşısında dimdik ve müstakil birer teşekkül olarak durmalarındadır. Sendikalar hiç bir partiyi gücendirmeden, hiç bir partiye zaaf göstermeden gayet vakur davranmalıdırlar. Ancak bu suretle bütün partilerin müzaheretini temin edebilirler.

B. M. Meclisinde hiç bir millet vekili böyle bitaraf sendikaların davalarını desteklemekte tereddüt etmez.

Şuurlu kimselerden mürekkep bir sendikanın partili şahıslarından korkmasına ve çekinmesine de mahal yoktur. Şahsiyet sahibi bir insan kendisini başkalarının cezbesine nasıl kaptırmaz, kul, köle olmazsa kendine güvenen bir sendika da hiç bir zaman bir partinin vesaeti altına girmez.

Sendikalar kendilerine güvenmeli ve partilerin karşısında daima hâkim, vakur olmalıdırlar.

Müsabakamız

Türk işçisinin hususiyetlerini bir cümlede, veciz bir şekilde en güzel ifade edecek işçiler arasında bir müsabaka açıyoruz. Müsabaka 23 Ekim 1948 Cumartesi günü sona ermiş olacak ve 30 Ekim 1948 Cumartesi günü çıkacak nüshamızda müsabakada kazananlar ilân edileceklerdir.

GELEN VECİZELER:

7 — Türk işçisine emeğinin değerini ver; o, işi için canını verir.

Vehbi Öncü
Sümerbank Ereğli
Bez Fabrikası

★

8 — Türk milletinin kuvvet ve kudreti, Türk işçisinin başarısı ile ölçülür.

Sabahattin Şimdin
İzmit Selüloz Fabrikasında mürettip

Doğum

İzmit Selüloz İşçileri Sendikası Başkanı Sabahattin Şimdin'in 31-7-948 cumartesi akşamı bir kız çocuğu dünyaya gelmiştir.

Arkadaşımızı ve eşini tebrik eder (Oya) ya uzun ömür dileriz.

Basın Teknisyenleri Sendikası

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

İşçinin çektiği sefalet ve ıztırabı en iyi işçinin kendisi bilir. Bu sefalet ve ıztıraba son vermek için de herkesten çok işçinin çalışması lâzımdır. Bugün memleketimize devletçi bir rejim hâkim olduğu için, hükûmet işçinin refahı uğrunda noksan ve zayıf ta olsa bazı gayretler sarfediyor. Fakat bu vaziyetin düzeleceğini hiç değilse devam edeceğini kimse garanti eyliyemez. Öyle bir gün gelir ki, memlekette liberalizm (serbest sistem) hâkim olur. İşçiye o zaman şöyle denir:

«Devlet, işçinin hak ve menfaatlerinin korunması ile meşgul olmıyacaktır. İşçi ile işvereni başbaşa bırakıyoruz. İster anlaşsınlar, ister mücadele etsinler.»

İşte, hiç değilse böyle bir ihtimale karşı işçi hazırlıklı olmalıdır. Bunun için ön plânda işçinin birleşmesi lâzımdır. Bu günkü vaziyette dahi işçi toplanmıya, birleşmiye mecburdur. Bu birleşmiye mâni olan, işçiyi parçalamıya, dağıtmıya çalışan kim olursa olsun işçiye ya bilerek veya bilmiyerek düşmanlık ediyor demektir.

Yapılacak bir çok iş, ortadan kaldırılacak bir çok sefalet, mücadele edilecek bir çok düşman varken, bizzat işçinin şahsi ihtiraslar uğrunda birbiriyle mücadele etmesi, dedikodu yapması hem ayıptır, hem günahtır.

Falan sendikada filân adam hoşa gitmeyebilir. Yahut iki işçi karıları yüzünden, mümessillik seçiminin neticesinden dolayı birbirini sevmiyebilirler. Bunlar hiç bir zaman sendikaların aleyhinde bulunmak için sebep değildir.

Hele şahsi bir kanaat veya meseleden dolayı bütün bir kütleyi lekelemiye çalışmak, efkârı umumiyeye bu kütleyi fena göstermek vicdan sahibi insanların yapmaması icabeden hareketlerdir.

Cumhuriyet gazetesinin 9-8-948 tarihli nüshasında İstanbul İşçi sendikaları birliğini ve birliğe bağlı 16 sendikayı itham eden bir havadis çıktı. Tahkik ettik, bu havadisi İstanbul Basın Teknisyenleri Sendikası yazdırmış. Havadiste iddia edildiğine göre, Basın Teknisyenleri sendikası sendikaların siyasetle meşgul olmalarını ve bir siyasi partinin vesayeti altına girmenin doğru olmadığını ileri sürerek Birliğe girmemişler.

Dünyanın en iğrenç şeyi muhakkak ki (dedikodu) dur. Bilhassa işçi davasının buna hiç tahammülü yoktur. Fakat, ne yazık ki bu sendikanın başkan ve başkan vekili her gittikleri yerde aynı şeyi yapıyorlar. Bizi de bu açıklamayı yapmıya mecbur ettiler. Eminiz ki, Basın Teknisyenleri sendikasının mensupları bu meseleden haberdar değillerdir. Bigünah olan bu arkadaşların hakikati öğrenmelerini istediğimiz için bu açıklamayı yazıyoruz.

Evvelâ, en basit kimselerin bile akıllarının kabul etmiyeceği bir sual soralım:

Bir sendikadan iki kişinin gördüğü, bildiği bir hakikati, 16 sendikanın binlerce mensubu nasıl olur da farketmez?

Bu iki kişinin iddiasına çocukları bile güler ve kendilerine şöyle diyebilirler:

«Baba, İstanbuldaki işçilerin en akıllısı siz ikiniz misiniz?»

Şimdi biz Basın Teknisyenleri Sendikasının Birliğe nasıl olup ta girmediklerini vesikalariyle ortaya koyalım:

29-2-1948 tarihinde Haliç Bölgesi Mensucat Sanayii İşçileri Sendikasının Defterdarlıktaki binasında 17 sendikadan gelen üçer delegenin iştirakiyle bir toplantı yapıldı.

Sabahtan akşama kadar devam eden bu toplantıda kurulacak olan İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin ana tüzüğü hazırlandı. Müzakereyi zapta geçiren kâtiplerden biri şimdi Birlik yönetim kurulu üyesi olan Seyfi Demirsoy, diğeri de Basın Teknisyenleri Sendikasının Birlik aleyhinde propaganda yapan başkan vekili İbrahim Bilge idi. Bu toplantının zabıtları mahfuzdur. İbrahim Bilge herhalde el yazısını da inkâr etmez!

Hazırlanan nizamname teksir edildi. Vilâyete verilecek olan iki nüshayı aynı İbrahim Bilge çalıştığı Kenan matbaasında kendi elleriyle kapak yapıp ciltledi.

Diğer 16 sendika gibi Basın Teknisyenleri Sendikası da Birliğe girebilmek için üyelerinden imza toplamıya başladı. Fakat maalesef üyeleri bütün sendikalardan az olduğu halde Birliğin kongresi için tesbit edilen güne kadar gerekli sayıda imza toplayamadılar. Kendi sendikalarının kongresi Birlik kongresinden hemen sonra yapıldı. Kongrelerine yeter sayıda üye gelmediğinden orada da Birliğe girmek için karar alamadılar.

Şahsi kıyafetsizliklerinin sebep olduğu bu neticeden sonra da bu iki arkadaş Birliğe cephe aldılar.

Bu işin hikâyesi bu kadar.

Hüküm vermek sayın okuyucularımıza ait.

Fakat, biz şu kadarını söyliyelim ki, Türk işçi sendikaları tarihi böyle yıkıcı hareketlerde bulunan işçileri takdirle anmıyacaktır.

Hikâye

4772 SAYILI KANUN

Yazan: Sırrı KARDEŞ

On iki yıldanberi işçiydi. Bir saat gibi yürüyen hayatından asla şikâyetçi değildi. Kışın fırtınaları, yazın bunaltıcı sıcakları onda bir sinema şeridi gibi, bir tiyatro sahnesi gibi gelir geçerdi. Her sabah yedide evinden çıkar, akşamdan hazırlanmış sefertasını alır, yolda buluştuğu arkadaşlarıyla gülüşe konuşa işinin başına giderdi.

Hayat fazla düşünmeği icap ettirecek kadar muğlak değildi; düşünse ne olacaktı? Gündeliği belliydi. Hayatını ona göre ayarlamış, bir çocuğu ile karısını kimseye muhtaç etmeden, sürüklenip gidiyorlardı. Son iki yıldanberi de, tezgâhın başına usta olarak geçmesi, onun itibarını, arkadaşları arasında hayli arttırmıştı.

Bir akşam karısı Hacer, Mustafa ustaya, yeni bir çocuklarının doğacağını, diliyle dişi arasında fısıldadı. Bu havadisten usta memnun olmadı. Aldığı para ancak üç kişilik aileye kıtı kıtına yetişiyordu. Böyle bir zamanda doğum önemli bir meseleydi. Günler yaklaştıkça Mustafa ustanın de derdi artıyordu.

Son iki ay içerisinde, arkadaşları arasında bir hayli lâf almış yürümüştü; artık memurlar gibi işçiler de doğumdan dolayı ikramiye verilecekmiş. Önceleri ehemmiyet vermediği bu söze kulak kabartmağa başladı. Doğruymuş.. Kâtibe gitti. Karısı Haceri ebeye gösterdi. Bir kaç kâğıt imzaladı. Masaya bıraktı.

— Doğursun da gel. Dediler.

★

Gene her günkü gibi işine gitti. Fakat bir aydır, çalıştığı yerde bir çok arkadaşlarının işine son verilmiş, herkes adeta kendinden korkar olmuştu. Odacı atölyeye girerek:

— Mustafa usta.. Mustafa usta.. Diye bağırdı.

Sabahleyin evde sancılar içinde bıraktığı karısı hemen aklına geldi. Şeytan ne fena şeyler düşündürüyordu. Ya bir sakatlık, ya bir aksilik olduysa? Çarpıntılar içinde, kâtibin odasına gitti. Şimdi ikramiyeyi buradan alıp giderse vaziyete daha iyi çareler bulurdu. Patron kenarda ve ayaktaydı:

— Mustafa usta, yakında bir çocuğunun daha olacağını duymuştum. Diye söze başlaması kanaatini kuvvetlendirdi. Patron sözüne devamla:

— Senden daima memnunuz. Lâkin son zamanlarda işlerimizin bozulması yüzünden bir çok değerli işçilerimize yol verdik. Eğer bol malzeme bulursak, işleri düzeltirsek seni gene çağırırım. Bugün sizin gurubu da paydos ediyoruz. Alış veriş âlemi bu... demesi Mustafa ustayı hayallerinden ayırdı. Korktuğu ile yüz yüze getirdi. Ağır ağır odadan çıkarken, memur ona bazı kâğıtlar verdi, cebine buruşturarak soktu. Demek kaderde bu da yazılıymış.

Elbiselerini giydi. Esasen öğle yemeğini daha yememişti. Sefertasını alarak, uzun yıllar emek ve hatıralarla dolu iş yerine son bir defa baktı. Kös kös evin yolunu tuttu. Kapıyı yedi yaşındaki oğlu açtı. Annesinin çok hastalandığını, komşuların bir otomobille Doğumevine götürdüklerini söyledi. İçeride yakın tanıdıkları kendisini bekliyorlardı. Bir kaç sözle maksadı anlatıp çocuğu alarak gittiler. Sedire şöyle bir uzandı. Üç, dört saat zarfındaki hâdiseleri gözünün önünden geçirdi. İnsan ne dayanıklı mahluktu.

Hemen hastahaneye koştu. Kızı olduğunu söylediler. Hademeye bir lira bahşiş verdi. Akşam üzeri doktorlar gidince çocuğunu ve karısını göstereceklerini söylediler. Nöbetçi hekimine giderek hali anlattı. İki gün sonra çıkarılmasına söz aldı. Kırk sekiz saat deli koyunlar gibi gezdi. Dalgın ve boş nazarlarla alık alık dolaştı. Kahveyi sevmezken oranın daimi müşterisi oldu. Bir ay önce karısının ayağı ağırlaşınca ona bir karyola almıştı. İşten çıkınca her şey altüst olmuştu. Cebinde on lirası vardı.

Sabahleyin temizlik yaptı. Hastayı eve getirdi. Komşular geldiler, gittiler.

★

Akşam bir dev gibi ufukları kucaklıyarak şehre giriyor. Karanlık her şeyi maskeliyor. Yalnız dertleri değil.. Yemeği yediler. Küçükler uyudu. Ortalıkta bir sessizlik vardı. Ceketini duvardaki çiviye asmak üzere kalktı. Cebinden bazı kâğıtlar düştü. Öfkelendi, yırttı, yırttı, attı. Halindeki durgunluk karısının gözünden kaçmamıştı. Israr étti. Nihayet her şeyi anlattı. Hacer kadın (İki günlük minimini'yi işaretle):

— Bu yezit kızın doğumu bana zorluk verdi. Bir de hasta masrafı çıkarttı. Uğursuz kâfir.. dedi. Kocası, Hacerin ağzını kapatarak,

— Sus. Öyle şeyleri nereden uyduruyorsun?

— Bugün üçüncü gün olacak. Bu kız salı günü doğdu. Sen de salı günü işten çıkarıldın. Yalan mı? dedi.

Evet hakikatti. Bu lâf Mustafa ustanın kafasında istemiye istemiye bir anafor yaptı.

Hastane ve o günlerin masrafını, sekiz yıllık saatini satarak karşılamıştı.

Ertesi gün her zamanki gibi işinden çıkarılan arkadaşlariyle buluşmak üzere kahveye gitti. Kenarda birisiyle uzun uzun dertleşnarda...

(Devamı 4 üncü sayfada)

BOLŞEVİK ZINDANLARINDA 12. SENE

Yazan: NAZMİ SEVGEN

Anlatan: I. T. A.

(Her hakkı anlatana aittir. Mehaz gösterilerek iktibas ve nakledilemez)

— 12 —

On dört saatte bile zor meydana gelir. İşçilere muayyen «iş Normması» verilmiştir. Verilen norma sekiz saattekabili tahakkuk değildir. İşçi bunu yapmazsa ya façistlikle veya menfi inkılâpçılıkla itham edilir. Sonu muhakkak konslager denilen toplanma ... aynı zamanda G. P. U. nın gizli memurlarıdır. Komünizm aleyhindeki kampında ölüme ulaşmaktır.

Her fabrikanın parto kongresi azaları hareketleri G. P. U. ya doğrudan doğruya haber vermekle mükelleftirler. Bir sene kaldığım bu fabrikada üç defa tasfiye muamelesine rastladım. Sabotaj yaptıkları bahanesile her defasında 39-40 işçi toplama kamplarına sevkedildi. Âkibetlerinden haber alamadık. İşçiler bu hareketlere:

— Bu tasfiye değil. Kim bilir yine nerede bir toplama kampı açıldı. Sermaye lâzım. Bir gün de biz:

Diyerek gülüştüler.

İşçiler arasında, bu çeşit tegayyüpleri ifade eden bir darbı mesel vardır:

— Zaçto barobis, nato naporolis hasma tevcih ettiğimiz silâhlı geri teperek bizi öldürdü, derler.

İşçiler arasında söylenen bir de şarkı vardır: Ah, olmacık.

Eh yabluçka
Kuda Katiş siya
Papadiyeş G. P. U.
Ni varatişiya

Ah elmacık; nereye yuvarlanıyorsun? G. P. U. ya kayarsan geri dönemezsin!

Biliyorsunuz ki; G. P. U. «devlet siyasi idaresi» demek olan Gos Pelit Upravlenya kelimelerinin ilk harflerinden mürekkep bir remizdir. İşçiler bunu «Gospodi pamagı Uyti — ya rabbi! Kurtulmama yardım et» tarzında veyahut «U» dan başlamak üzere tersine olarak da «Uydiyeş paymayut golovutavut kaçarsın, yakalarlar, kafanı keserler».

Şeklinde ifade ederler ki bu beyan tarzı G. P. U. nın Rus halkı üzerindeki tesir ve baskının derece ve mahiyetini söyleyen baliğ bir ifadedir.

Vlademir mensucat tröstünün Karabanovadaki dokuma fabrikasında geçen bir senelik hayatım sırasında fabrikadaki işçi kooperatifi de dikkat nazarımı çekti. Fabrika amelesi kooperatifin mecburi azasıdır. Kooperatif denilen müesseseyi işçi yararına her çeşit yiyecek ve giyeceği temin eden bir yer zannetmeyiniz, tamtakırdır. Çarşı dükkânlarında olduğu gibi vitrinlerde bol bol «Stalin» in resimlerini görürsünüz. Bununla göz ve karın doyurmağa çalışırlar. İçerideki raflarda da tuz paketleri, çay yerine kullanılan rendelenmiş, kızarmış havuçları ihtiva eden süslü paketler «bunun adı meyva çayı — Fruktavidir.» Kırmızı biber, hardal

(Devamı var)

4772 sayılı kanun

(Baş tarafı 3 üncü sayfada)

tiler. Çocuktan, ikramiyeden bahis açıldı.

— Mustafa be. Ayağın eskimez ya. Şu doğum paranı git, yerinden sor. Bey değilsin ya sözünden kalacaksın.

— Boş lâf. Hem ben o kâğıtları yırttım, attım. Bu kız uğursuz geldi, vesselâm. Diye, cevap verdi. Fakat içinden meselenin dibini delmeği de uygun buldu.

Akşam yatağında bir türlü uyuyamadı. Sağa, sola döndü, kirpikleri birbirine değmedi. Erkenden kalktı. İşleri şöyle bir tertipledi. Tıraş oldu. Bu acele ve erken kalkışa karısı âdeta kızmağa başlamıştı. Bu hali sezen Mustafa usta:

— Karıcığım biliyorsun ki bu ay kirayı da veremedik. Memlekete izinli gideceğim, dönüşte vereceğim diye başımızdan savdık. Biraz bunalıyorum. Hava almak için çıkacağım. Çabuk dönerim, dedi.

★

Ne kadar da erken çıkmıştı. Bir aşağı, bir yukarı dolaştı. Nihayet ürkek ve korkak parmaklarıyla kapıya dokundu. İçeri girdi. Halini bir hikâye etti. Sorulanlara doğru cevap verdi.

— Git, çalıştığın yerden şu, kâğıtları getir, pul istemez.. Ben de telefonla söylerim. Diye cevap aldı. Dünya onun olmuştu. Merdivenleri koşarak indi. Fabrikanın kâtibini buldu. Kayıtlara göre yeniden evrak hazırladılar. Öğleden sonra geldi. Baktılar, incelediler, her şeyi tamamdı. Kasaya gitti. Seksen lira aldı.

Acaba rüya mı görüyordu? Hiç böylesine rastlamamıştı. Seksen lirayı beş, altı sene arasında bir arada eline geçirememişti. İşi sağlama bindirmek istedi. Parayı cebine yerleştirmeden, Müdürün kapısını üçüncü defa çaldı. Endişesine karşı:

— Bu para yanlış verilmedi. İşçileri korumak, onların mes'ut ve iş göremediği günlerinde yardımlarına koşmak, bugün Devletin vazifeleri sırasına girmişti. Sizin elinizle bu memleketin sınaî ve iktisadî hayatı yükselecektir. Bu parayı 4772 sayılı kanun size verdi. Yani millet verdi. Güle güle harca. Diye cevap aldı.

Sokağa çıktı. Caddeler gözönünde uzadıkça uzadı. Kapıyı açan oğlunu kucaklıyarak şapur şupur öptü. Parayı bebeğin kundağı arasına sokarak karısına başından geçeni anlattı, ve dedi ki:

— Bu paraları, bu kıza Devlet baba gönderdi. Bir daha ona uğurlu kızım de. Allah aşkına.

Konya Ereğli Mensucat İşçileri Sendikası

Ana tüzüğü

(Geçen sayıdan devam)

Bu takdirde 25 inci maddeye göre mevcut yedek üyeler asil üyeler yerine geçip on bir asli ve beş yedek üyeyi dolduracak sayıda üye için seçim yapılır. Yönetim kurulu asil üyelerin yedeklerle beraber toptan istifası halinde genel kurul; Denetçiler bunların da imtina ve istifası halinde haysiyet divanı tarafından ve bütün idare cihazının istifası halinde sendika üyelerinden 5 kişi tarafından 15 ci madde gereğince olagan üstü toplantıya çağrılır. Genel kurul toplanıp yeni yönetim kurulu seçinciye kadar mallarını idare etmek ve menfaatlerini korumak için bu beş kişi tarafından medeni kanunun 377 inci maddesi gereğince kayyun sıhatını haiz bir veya bir kaç kişi tayin edilmek üzere mahalli sulh yargıçlığına baş vurulur. Genel kurulun olagan üstü toplantısında seçilen yeni yönetim kurulu sendikanın idaresini ve mallarını bu kayyunlardan devir alır.

Madde 27 — Yönetim kurulu, kendi üyeleri arasından bir başkan, bir başkan vekili, bir kâtip, bir sayman ve bir veznedar seçer. Ve seçilen kim

(Devamı var)